

TÜRKÇE BİLİNCİ ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Havva YAMAN*

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkçe Bilinci Ölçeği'ni geliştirmek ve ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırma Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 849 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada geçerlik çalışmaları olarak yapı geçerliği, güvenilirlik çalışmaları olarak ise madde-toplam korelasyonu ve faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 50,8'ini açıklayan ve "bireysel kullanım", "ülke bütünlüğündeki önem" ve "kitle iletişim araçlarında doğru kullanım" şeklinde üç faktör altında toplanan 17 madde elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara dayanarak Türkçe Bilinci Ölçeği'nin eğitim/öğretim alanında kullanılabilir, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Bilinci, Geçerlik, Güvenirlik.

Abstract

The purpose of this study is to develop the Turkish Consciousness Scale and to analyze the validity and reliability of the scale. The research has been carried out among 849 university students studying in Sakarya University, Faculty of Education. In the research, structural validity was implemented for the validity studies, and internal consistency and item-total correlations was implemented for the reliability studies. As a result of the factor analysis, 17 points gathered under three factors, which are named as "individual usage", "the importance of unity of the country", and "correct usage of Turkish in mass media", and which indicate the 50,8% of the total variance. Relying on the findings obtained, it was concluded that Turkish Consciousness Scale is a valid and reliable measuring instrument that can be utilized in the education/training fields.

Keywords: Turkish consciousness, Validity, Reliability.

Dil, kelimelerin mantıkî bir silsile içinde art arda örüntülenmesidir. Her dil, evreni kendine özgü bir biçimde algılar, kendine özgü bir biçimde yorumlar. Birey, anlam evrenini ana dil aracılığıyla yaptığı duygusal, duyumsal, duyumsal, düşünsel, bildirimsel alışverişlerle oluşturur. Ana dili duygusu, bebeklikten başlayarak bilinçaltını ve bilinci kuşatarak bütün yaşam boyu gelişir (Adalı, 1983; Kırkılıç ve Ulaş, 2003; Özdemir, 1983).

Büyük Türkçe Sözlük'te (2009) "bilinç" kavramı, "bir toplumdaki ruhsal etkinliklerin veya ruhsal durumların bütünü" olarak tanımlanmaktadır. *Dil bilinci* ise "bireyin yaşadığı toplumda kullanılan ortak dile ilişkin duyarlılığı" biçiminde tanımlanabilir.

Ana dili, bireyin doğduğu andan itibaren ait olduğu topluma uyum sağlamasını, o toplumun değerlerini tanıyıp yaşamını buna göre sürdürmesini sağlayan en önemli araçlardır. Diğer yandan kullanıldığı toplumun bireyleri arasındaki düşünce aktarımının temel aracı olan ana dili, süreç içerisinde kendi yapısına özgü dil kalıplarını geliştirmekte ve bunlar aracılığıyla varlığını sürdürmektedir.

Türkçe konuşma ve yazı dili olarak işlek, zengin, ifade gücü yüksek bir dildir. Türk dili ses, şekil, cümle yapısı anlam özellikleri, deyimleri, kalıp sözleri, bilmece ve manileri bakımından önemli özelliklere sahiptir. İnsan ruhunun en saf ve engin yaratışlarından biri olan Türkçe, 1300 yıllık bir yazı dili olarak da ileri medeniyetlerin taşıyıcısı olmuştur. Ondaki bu güç ve özlülük, millî ruhun dilde yankılanmasından başka bir şey değildir (Aksan, 1997; Banguoğlu, 1995; Korkmaz, 1995c; Sağır, 2002). Yüzyıllar boyunca varlığını sürdüren Türkçenin bu süreç içinde değişim ve gelişim yaşaması, yadsınamaz bir gerçektir.

Başkan'a (1998:161-162) göre dillerin değiştikleri ne kadar gerçekse kelime kaybettikleri de o kadar doğrudur. Değişen yaşama düzeni ile birlikte bazı kelimeler de ilgili buldukları devrin içerisinde tarihe karışmıştır. Lyons'a göre (1983:32-42) coğrafya ya da kültür yönünden ilişkide bulunan dillerin birbirinden kolayca sözcük 'ödünçledikleri' iyi bilinir; çünkü sözcükler, gönderimde buldukları nesne ya da gelenekle birlikte coğrafya ve dil sınırlarının ötesine geçmek eğilimindedir. Bu bakımdan değişik dillerin söz varlıkları arasındaki benzerliklerin çoğu ya birbirinden ya da üçüncü bir dilden sözcük ödünç alınmasından ileri gelebilir. Bu bağlamda dilde değişme süreci, bir 'örnekseme' ve 'aykırılık' dizgesi yerine ötekinin konulması olarak düşünülebilir. Değişiklikler ödünçleme gibi dış nedenlerle ya da 'yapısal baskı' gibi 'iç' etmenlerle ortaya çıkabilir.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren özellikle -1990'larda- her biri küresel etkilerden kaynaklanan üç eğilim, dünyadaki dilbilim anlayışını temelden değiştirmiştir: İngilizce'nin küresel dil olarak ortaya çıkmasıyla birlikte dünyanın farklı yerlerinde yeni biçimlerinin gelişmesi; çok sayıda dilin ölme ya da yok olma tehlikesine karşın dili koruma ve canlandırmaya yönelik girişimlerin başlaması; internet teknolojisinin yaygınlaşmasıyla konuşma ve yazı dilinde farklı dil kullanımlarının ortaya çıkması (Crystal, 2002a:4).

İngilizce'nin evrensel dil olma yolunda ilerlemesiyle birlikte kimi dilbilimciler, diğer diller için tehlike çanlarının çaldığını dile getirmektedir (bkz, Crystal, 2000; 2002b). Bu durum Türkçe için de zaman zaman dile getirilmekte, küresel iletişimin hızla yaygınlaşmasıyla birlikte dilde yaşanan 'ödüncleme'ye dayalı değişimler, duygusal bir bakış açısıyla irdelenmektedir. Bu noktada dikkate alınması gereken; diğer dillerden Türkçeye aktarılan unsurların, yapı bakımından Türkçeye uygunluğunun sağlanmasıdır.

Geniş bir coğrafi bölgede konuşulan Türkçe, ülke bütünlüğünü sağlamada da önemli bir işlev üstlenmektedir. Millî kültürün taşıyıcısı konumundaki Türkçe, yüzyıllar boyunca Türk toplumunun duygu ve düşüncelerini sözlü ve yazılı eserler aracılığıyla günümüze taşımış, bu bakımdan da millî birlik ve beraberliğin sağlanmasını perçinlemiştir.

Dil, bir milletin duygu ve düşünce tarzı, tarihi ve toplum şuuru ile birlikte yol almaktadır. Aynı dili konuşan ve dil birliği sağlanan toplumlarda, bireyler arasında köklü bir yakınlık, sevgi ve saygı bağları oluşur. Kuşaktan kuşağa aktararak gelen dil, bireyi geçmişle gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir. Devletin ve milletin geleceği, dilin korunması ve geliştirilmesi ile orantılıdır. Dil aynı zamanda, ülkelerin bağımsızlığının teminatıdır (Aksan, 1998; Karakuş, 2002; Kavcar, 1987; Korkmaz, 1995a; Yalçın, 1998).

Bireylerin ve toplumların yaşamında dilin önemi yadsınılmaz bir gerçektir. Ülke bütünlüğünün sağlanmasının temel unsurlarından olan Türkçenin bireysel kullanımında da gerekli duyarlılığın gösterilmediği; gerek basın yayın araçlarındaki (Çağlak, 2009; Demir ve Yapıcı, 2007; Demirbağ, 2002; Gözaydın, 2002; Tanç, 2002) gerekse internet ortamındaki (Akalin, 2002) Türkçe kullanımında sayısız örneklerle kendini göstermektedir. Yapılan bir araştırmada (Yaman ve Erdoğan, 2007), internet ortamında yazı dilinin rast gele ve özensiz olarak kullanıldığı, kelimelerin yazımında yanlış kısaltmalara ve konuşma dili unsurlarına yer verildiği belirlenmiştir. Yine internet ortamında Türkçeye özgü karakterlerin

kullanılmamasının doğurduğu bazı sorunlar, çeşitli araştırmalarda (Kabadayı, 2006; Yaman ve Erdoğan, 2007) dile getirilmiştir.

Dil, millî damgası en belirgin olan kültür unsurudur. Kültür unsurlarının toplandığı dairenin meydana getirdiği bütünü en az yarısını dil işgal eder. Millet, her şeyden önce ve daha çok dil birliği demektir (Ergin, 1995:21). Dil ile millî kültür arasındaki bağlantıda, gençliğin vazgeçilmez bir yeri ve temsil görevi vardır. Çünkü millî kültür değerlerimizin nesilden nesile özü bozulmadan, geliştirilerek aktarılmasının manevi vasıtası dil ise maddi vasıtası da elbette gençlerimizdir (Korkmaz, 1995b:853). Ancak örgün öğretim içinde okullarımız öğrencilere yeterli bir Türkçe bilgisi bilinci verememekte, yaygın öğretim diyebileğimiz yazılı, görsel, işitsel basın bu konuda insanlara yardımcı olamamaktadır (Hepçilingirler, 1998:1). Okullarda uygulanan dil bilgisi öğretimi ise, soyut birtakım kural ve kavramların aktarılması esasına dayanmakta, öğrencilere kullandıkları ana dilinin özelliklerini kazandırarak Türkçe bilincini geliştirme amacına dönük uygulamaları içermemektedir.

Yapılan inceleme sonucunda bireylerin Türkçe bilinçlerini ölçmeye yönelik ülkemizde bugüne kadar geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış herhangi bir ölçme aracının bulunmadığı görülmüştür. Bundan dolayı bu çalışmanın amacı, bireylerin Türkçe bilinçlerini geçerli ve güvenilir biçimde değerlendirebilecek bir ölçme aracı geliştirmektir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın örneklemini Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 849 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 497'si (%59) kız ve 352'si (%41) erkektir. Çalışma grubunu oluşturan sayının belirlenmesinde Tabachnick ve Fidell'in (1996) faktör analizi için verdiği ölçütler dikkate alınmıştır. Bu ölçütlere göre faktör analizi için 300 kişi "iyi", 500 kişi "çok iyi" ve 1000 kişi "mükemmel" olarak değerlendirilmektedir.

İşlem

Türkçe Bilinci Ölçeği'nin (TBÖ) maddelerini hazırlamadan önce kapsamlı bir literatür incelemesi yapılarak, dil bilinci kavramıyla ilgili bilgiler analiz edilmiş ve ölçeğin kuramsal temeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Literatür taramasının yanı sıra benzer ölçeklerdeki maddeler de incelenerek, dil bilinci yapısını ölçeceği

düşünülen bilgiler, ölçek maddesi olabilecek şekilde düzenlenmiştir. Bu aşamada dil bilincinin geniş biçimde ölçülebilmesini sağlamak amacıyla deneme maddelerinin mümkün olduğunca fazla sayıda olmasına özen gösterilmiş ve sonuçta 34 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu 34 madde; biçim, anlaşılabilirlik ve dil bilinci göstergesi olup olmadığı açısından üçü Türkçe, birisi ölçme ve değerlendirme alanında uzman olan dört öğretim üyesince incelenmiştir. Maddeler beşli Likert tipi (“1” Hiç bir zaman; “2” Çok az; “3” Kısmen; “4” Çoğu zaman; “5” Her zaman) bir dereceleme ölçeği şeklinde yazılmış ve bu maddeler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Türkçe Bilinci Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları olarak yapı geçerliği incelenmiştir. Yapı geçerliği için ölçeğin faktör yapısını ve alt ölçeklerini belirlemek amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi (AFA) bir ölçekteki maddelerin birbirini dışta tutan, daha az sayıda faktöre ayrılıp ayrılmadığını ortaya çıkarmak için yapılmaktadır. Aynı faktör grubunda toplanan maddelere, maddelerin içeriğine göre bir isim verilmeye çalışılır. Faktör analizi bir aracın tek boyutlu olup olmadığını test etmek amacıyla da kullanılmaktadır (Balcı, 2006). Faktör yüklerinin yüksek olması, değişkenin söz konusu faktör altında yer alabileceğinin bir göstergesi olarak görülür. Açıklanan varyans oranının %30'un üzerinde olması, davranış bilimlerinde yapılan test geliştirme çalışmalarında yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2004). Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ise kuramsal bir temele dayanarak çeşitli değişkenlerden oluşturulan faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeye yönelik bir analizdir. DFA'da sınanan modelin yeterliğinin belirlenmesi için çok sayıda uyum indeksi kullanılmaktadır (Anderson ve Gerbing, 1984; Büyüköztürk, Akgün, Kahveci ve Demirel, 2004; Sümer, 2000; Şimşek, 2007). Bu çalışmada yapılan DFA için çoklu uyum indeksleri kullanılmış ve Ki-kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), İyi Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI), Fazlalık Uyum İndeksi (Incremental Fit Index, IFI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA), Standardize Edilmiş Kök Ortalama Kare Artık (Standardized Root Mean Square Residual, SRMR) ve Düzeltmiş İyi Uyum İndeksi (Adjustment Goodness of Fit Index, AGFI) incelenmiştir. Bu uyum indekslerinde genelde olduğu gibi GFI, CFI, IFI ve AGFI >.90, RMSEA ve SRMR <.05 ölçüt olarak alınmıştır (Hu ve Bentler, 1999).

Güvenirlik çalışmaları olarak iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları incelenmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için SPSS 11.5 ve LISREL 8.54 programları kullanılmıştır.

Bulgular

Yapı Geçerliği

TBÖ'nin geçerlik çalışması olarak yapı geçerliği kapsamında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. TBÖ'nin faktör yapısını incelemek amacıyla yapılan AFA'da KMO örneklem uygunluk katsayısı .92, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 14626.531 ($p < .001$) bulunmuş ve ölçek maddelerine verilen cevapların faktörleşebileceği görülmüştür. Bu ölçeğe oblimin döndürme tekniği ile faktör analizi yapılmıştır. Bu çalışmada üç boyutlu bir ölçek geliştirilmesi amaçlandığı için AFA'da faktör çözümlemesi sonuçları 3 faktörle sınırlandırılmıştır. Bu işlem sonucunda toplam varyansın % 50.83'ünü açıklayan üç faktörlü bir yapı elde etmiştir. Ölçeğin faktör yükleri .33 ile .81 arasında sıralanmaktadır. Faktör yükleri Tablo 1'de verilmiştir.

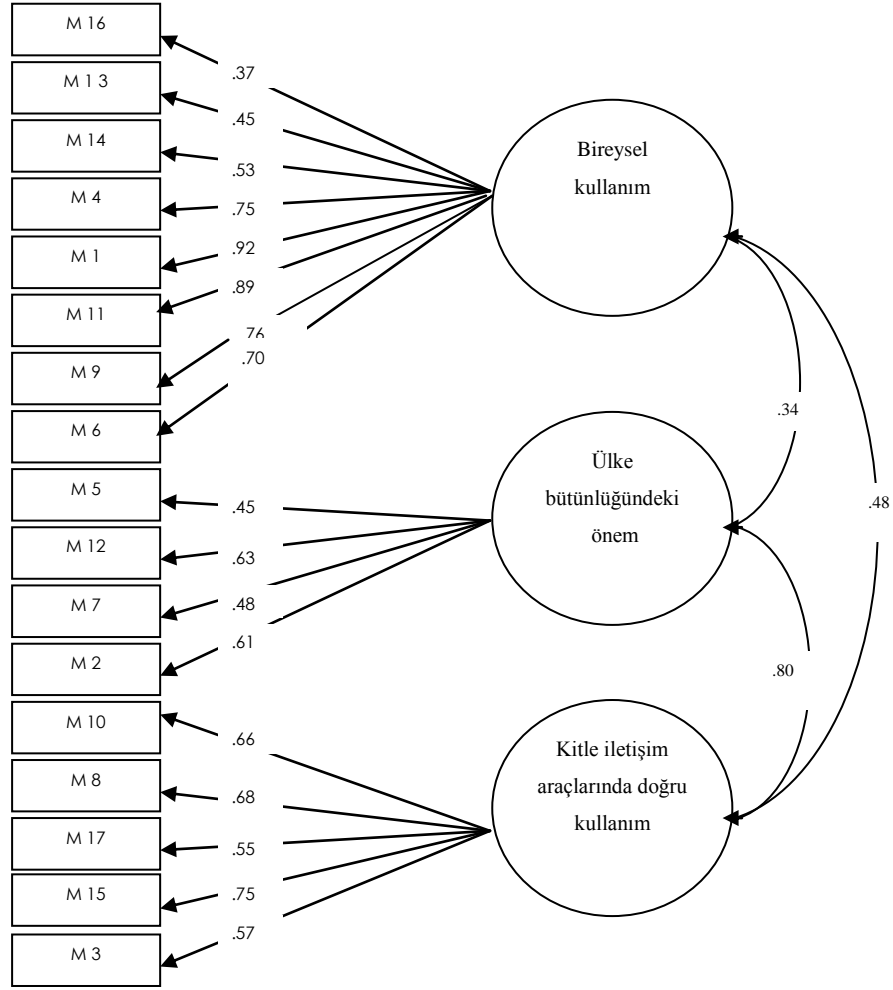
Tablo 1

TBÖ'nin Faktör Yükleri

Madde No	Bireysel kullanım	Ülke bütünlüğündeki önem	Kitle iletişim araçlarında doğru kullanım
M16	.39		
M13	.39		
M14	.52		
M4	.57		
M1	.62		
M11	.65		
M9	.69		
M6	.47		
M5		.43	
M12		.44	
M7		.37	
M2		.33	
M10			.79
M8			.81
M17			.59
M15			.72
M3			.58
Toplam	%32.351	%13.996	%4.486
50.833			

Bu üç alt boyutun isimlendirilmesinde, faktörlerde toplanan maddelerin içeriği dikkate alınmıştır. Birinci faktörde toplanan maddeler, daha çok bireylerin Türkçeyi kullanırken gösterdiği duyarlılık ve bilinçle ilgili olduğu için bu boyut “bireysel kullanım” olarak isimlendirilmiştir. Sekiz maddeden oluşan bu faktöre ait maddelerin faktör yükleri, .39 ile .69 arasında değişmekte ve toplam varyansın %32.35’ini açıklamaktadır. Bu boyutta yer alan maddelere örnek olarak “Konuşurken yabancı kelimeler kullandığımda rahatsız olurum.” gösterilebilir. İkinci faktör altında yer alan maddeler, dilin bir milletin bütünlüğündeki önemi ile ilişkilidir. Dört maddeden oluşan bu faktöre ait maddelerin faktör yükleri .33 ile .44 arasında değişmekte ve toplam varyansın %13.99’unu açıklamaktadır. Bu boyutta yer alan maddelere örnek olarak “Türkçe toplumsal kimliğimizin en iyi belirleyicilerindedir.” gösterilebilir. Üçüncü faktör altında yer alan maddeler ise Türkçenin kitle iletişim araçlarında kullanımı ile ilişkilidir. Toplam varyansın % 4.48’ini açıklayan ve beş maddeden oluşan bu boyuta ait maddelerin faktör yükleri .58 ile .81 arasında değişmektedir. Bu boyutta yer alan maddelere örnek olarak “Kitle iletişim araçlarında kullanılan yabancı kelimeler, beni rahatsız eder.” gösterilebilir.

Türkçe Bilinci Ölçeği’nin yapı geçerliği için yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi’nden (DFA) elde edilen uyum indeksleri incelenmiş ve Ki-kare değerinin ($\chi^2=348.96$, $sd=110$, $p=0.00$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise RMSEA=.051, CFI=.98, IFI=.98, GFI=.95, AGFI=.94 ve SRMR=.047 olarak bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri modelin yeterli uyum verdiğini göstermektedir. Modele ilişkin faktör yükleri Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1

TBÖ'ne İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri

Madde Analizi

TBÖ'nin madde analizi için madde-toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .42 ile .74 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlık güvenilirlik katsayıları

ölçeğin bütünü için .88; “bireysel kullanım” için .85; “ülke bütünlüğündeki önem” için .69 ve “kitle iletişim araçlarında doğru kullanım” için .87 olarak bulunmuştur. Bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

TBÖ’nün Düzeltilmiş Madde-Test Korelasyonları

Madde No	Bireysel kullanım	Ülke bütünlüğündeki önem	Kitle iletişim araçlarında doğru kullanım
M24	.49		
M26	.51		
M27	.53		
M30	.54		
M31	.68		
M32	.73		
M33	.61		
M34	.59		
M2		.42	
M8		.46	
M13		.48	
M25		.58	
M16			.73
M17			.74
M18			.62
M19			.74
M21			.61

Ölçek Puanlarının Değerlendirilmesi

Türkçe Bilinci Ölçeği, toplam 17 olumlu madde köküne sahiptir. Bu nedenle 5 dereceli Likert tipi hazırlanan bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 85, en düşük puan ise 17’dir. Ölçekten alınan yüksek puan, yüksek düzeyde Türkçe bilincini göstermektedir. Ölçekten alınan toplam puan, madde sayısına (17) bölünerek, bireyin Türkçe bilinci düzeyi hakkında bir sonuca varılabilir. Ölçeğin

boyutlarından alınan puanlar yükseldikçe bireyin Türkçeye yönelik bilincinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Ölçeğin uygulama süresi yaklaşık 5 dakikadır.

Tartışma

Bu araştırmanın amacı Türkçe Bilinci Ölçeği'ni geliştirmek ve ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırmanın örneklemini Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim gören 849 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan örneklem, sayı bakımından istatistiksel analizlerin gerektirdiği yeterliliktedir. Ölçeğin geliştirilme sürecinde öncelikle dil bilinci kavramıyla ilgili olduğu düşünülen geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Bu incelemeden sonra elde edilen bilgiler ölçek maddesi olabilecek şekilde yazılmış ve 34 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur.

Yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonucunda faktör yükü .30'dan düşük olduğu belirlenen 17 madde ölçekten çıkarılmış ve sonuçta toplam varyansın % 50,83'ünü açıklayan ve 17 maddeden oluşan üç faktörlü bir ölçme aracı elde edilmiştir. Bu üç faktör içerdikleri maddelerin özelliklerine uygun "bireysel kullanım", "ülke bütünlüğündeki önem" ve "kitle iletişim araçlarında doğru kullanım" şeklinde adlandırılmıştır. Ölçeğin faktör yükleri .33'ten .81'e doğru sıralanmaktadır. Üç faktörlü yapının doğrulanması amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen uyum indeksleri, modelin yeterli uyum verdiğini kanıtlamıştır. Geçerlik çalışmalarından elde edilen bulgular göz önüne alındığında ölçeğin geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

Güvenirlik çalışmasında iç tutarlılık katsayılarının ölçeğin bütünü için .88; "bireysel kullanım" için .85; "ülke bütünlüğündeki önem" için .69 ve "kitle iletişim araçlarında doğru kullanım" için .87 olduğu görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısının .88 bulunması, ölçekte yer alan maddelerin birbirleri ile tutarlı, dolayısıyla iç tutarlılık anlamındaki güvenilirliğin yüksek olduğunu göstermektedir.

Madde analizi sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyonlarının .42 ile .74 arasında sıralandığı görülmüştür. Madde-toplam test korelasyonu, test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar (Büyüköztürk, 2004). Diğer bir ifadeyle, bir ölçme aracındaki her bir maddenin benzer davranışları örneklediğini gösterir. Bu nedenle madde-toplam test korelasyonunun pozitif ve yüksek olması beklenir. Madde-toplam puan korelasyonunun yorumlanmasında .30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri

ölçülen özellik bakımından iyi derecede ayırt ettiği dikkate alındığında (Büyüköztürk, 2004), bu katsayıların yeterli olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda, Türkçe Bilinci Ölçeği'nin öğrencilerin Türkçe bilincinin değerlendirilmesinde eğitimciler tarafından geçerli ve güvenilir biçimde kullanılacak bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre Türkçe bilinci düşük olduğu belirlenen öğrenciler için geliştirici strateji ve metotlar geliştirilerek, Türkçe bilinci düzeylerini artırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir. Türkçe Bilinci Ölçeği'nin kullanılacağı araştırmaların yapılması, bu ölçeğin ölçme gücüne önemli katkılar sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Adalı, O. (1983). Ana dili olarak Türkçe öğretimi üzerine. *Türk Dili Dil Öğretim Özel Sayısı*, 379–380, 31–39.
- Akalın, Ş. H. (2002). Bilişim Türkçesi. *Türk Dili Dil Bayramının 70. Yılı Özel Sayısı*, 609, 472–481.
- Aksan, D. (1997). *Türkçenin gücü*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil –ana çizgileriyle dilbilim-*.Ankara: TDK Yayınları.
- Anderson, J. and Gerbing, D. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrica*, 49, 155–173.
- Balcı, A. (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegema Yayınları.
- Banguoğlu, T. (1995). *Türkçenin grameri*. Ankara: TDK Yayınları.
- Başkan, Ö. (1998). *Lengüistik metodu*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Vakfı Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö., Kahveci, Ö. ve Demirel, F. (2004). Güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(2), 207–239.
- Crystal, D. (2000). *Language death*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Crystal, D. (2002a). A language revolution: from reluctance to renaissance. İnternette 02 Haziran 2009'da elde edilmiştir. www.davidcrystal.com/DC_articles/Langdeath8.pdf.
- Crystal, D. (2002b). *Language and the internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Çağlak, E. (2009). Kitle iletişim araçlarında Türkçenin yanlış kullanımı. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi*. İnternette 02 Haziran 2009'da elde edilmiştir. <http://www.iticu.edu.tr/kutuphane/dergi/d4/M00056.pdf>.
- Demir, C. ve Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 177–192.
- Demirbağ, İ. (2002). Türkçe reklam bildirimlerinde kullanılan yabancı sözcükler. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 125–134.
- Ergin, M. (1995). *Üniversiteler için Türk Dili*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gözaydın, N. (2002). Türkçenin gazete köşelerinde elli yıllık görüntüsü üzerine. *Türk Dili*, 607, 75–113.
- Hepçilingirler, F. (1998). *Türkçe off*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hu, L. and Bentler, P. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structural analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1–55.
- Kabadayı, O. (2006). Ağ ortamındaki Türkçeye genel bir bakış. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 652, 298–314.
- Karakuş, İ. (2002). Resmî dilimiz: Türkçe. *Türk Dili Dil Bayramınının 70. Yılı Özel Sayısı*, 609, 516–520.
- Kavcar, C. (1987). Türk Dili ve edebiyatı öğretimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 20(1–2), 261–273.
- Kırkkılıç, A. ve Ulaş, A. H. (2003). Türkçe öğretiminde kelimeler dünyası. *Türklük Bilimi Araştırmaları –Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı-*, 13, 93–100.
- Korkmaz, Z. (1995a). Dilin kültür ve millet varlığı içindeki yeri, *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri* içinde. (s. 17–21). Ankara: YÖK Matbaası.
- Korkmaz, Z. (1995b). Dilde yaşayan milli ruh. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar (Cilt 1)* içinde (s. 762–765). Ankara: TDK Yayınları.

- Korkmaz, Z. (1995c). Milli kültür dil ve gençlik. *Türk Dili Üzerine Araştırmalar (Cilt 1)* içinde (s. 852–860). Ankara: TDK Yayınları.
- Lyons, J. (1983). *Kuramsal dil bilime giriş*. (Çev: Ahmet Kocaman). Ankara: TDK Yayınları.
- Özdemir, E. (1983). Ana dili olarak Türkçe öğretimi, *Türk Dili Dil Öğretim Özel Sayısı*, 379–380, 18–30.
- Sağır, M. (2002). *İlköğretim okullarında Türkçe dil bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49–74.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. (1996). *Using multivariate statistics*. New York: HarperCollins College Publishers.
- Tanç, M. (2002). Kültür alanı değişimleri ve dilimiz üzerindeki etkileri. *Türk Dili Dil Bayramının 70. Yılı Özel Sayısı*, 609, 521–527.
- TDK. (2009). Büyük Türkçe sözlük. İnternette 02 Haziran 2009'da elde edilmiştir. <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=45358>.
- Yalçın, Ş. (1998). *Doğru Türkçe*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Yaman, H. ve Erdoğan, Y. (2007). İnternet kullanımının Türkçeye etkileri: Nitel bir araştırma. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 3(2), 237–249.

Summary

TURKISH CONSCIOUSNESS SCALE: THE STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Havva YAMAN*

The concept of “consciousness” is defined as “the whole spiritual activities and spiritual conditions in a society” in A Turkish Dictionary (2009), while the *Language consciousness* could be defined as “the sensitivity concerning the usage of the common language used in the society, which the individual is a part of”.

The Turkish language, which is being spoken in a vast geographical region, has a significant function in providing the integrity of the country as well. Having the position as a conveyor for the national culture, the Turkish language has conveyed the emotions and ideas of the Turkish society for centuries until today by means of oral and written works, whereby it has empowered the creation of national unity and brotherhood from this perspective.

It is an undeniable fact that language has significance in the lives of individuals and societies. The fact that the required sensitivity within the individual usage of Turkish, which is among the basic principles for providing the country’s integrity, is not shown can be traced in the countless examples of the usage of Turkish language either in the press and broadcasting media (Çağlak, 2009; Demir and Yapıcı, 2007; Demirbağ, 2002; Gözaydın, 2002; Tanç, 2002) or in the internet environment (Akalm, 2002).

There is an essential place and a representational task of youth in the connection between language and national culture. This because the spiritual instrument of the conveying of our national values from generation to generation by keeping it pure is language, while the material instrument is absolutely our youth and younger generation (Korkmaz, 1995b:853). However, our schools within the formal education system do not provide the students sufficient Turkish knowledge,

Address for correspondence: * Assist Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Education, Department of Turkish Teaching, 54300, Hendek, Sakarya/Turkey. hyaman@sakarya.edu.tr

and the written, visual, audio press that could be qualified as broad education does not assist in the same sense (Hepçilingirler, 1998:1). The teaching of grammar applied in the schools relies on the principle of teaching several abstract rules and concepts, whereas it does not include the applications aiming to improve the Turkish consciousness through featuring them the characteristics of the mother language they are using.

It is considerably significant to create and use a valid and reliable scaling tool that shall measure the Turkish consciousness of the field of education and training. As a result of the researches, it was seen that there is no scaling tool that shall measure this concept in Turkey. Within this context, the purpose of the research is to develop a scale that shall measure the Turkish consciousness of the students.

Method

Sample

The samples of this research are constituted by the 849 university students studying in the Sakarya University, Faculty of Education. 497 (59%) of the participating students were female, while 353 (%41) of them were male.

Procedure

By making an extensive literature analysis before preparing the points of the Turkish Consciousness Scale, the information concerning the language consciousness were analyzed and the institutional principle of the scale was tried to be created. As a result, a pool consisting of 34 points, which was considered as a Turkish Consciousness scale, was created. These 34 clauses were analyzed by four assistant professors, one of whom is an expert on scaling and assessment while the three of them were experts on Turkish.

The factor structure of the scale was determined by applying expressive and affirmative factor analysis to the data obtained from the Turkish students. While determining the fitness of the model being examined, the Goodness of Fit Index (GFI) and the Comparative Fit Index (CFI) must be above 90, while the Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) must be above .05. Additionally, the factor loads and factor relations of the points were analyzed (Hu and Bentler, 1995).

For the reliability studies, the internal consistency reliability coefficients, and for the material analysis, the corrected total-material correlations were analyzed. For the validity and reliability analysis of the scale, SPSS 11.5 and LISREL 8.54 programs were used.

Results

As a result of the factor analysis, 17 points gathered under three factors, which are named as “individual usage”, “the importance of unity of the country”, and “correct usage of Turkish in mass media”, and which indicate the 50,8% of the total variance. The inner consistency reliability coefficients of the scale was .88 for the whole scale; .85 for the “individual usage”, .69 for the “the importance of unity of the country”, and .87 for the “correct usage of Turkish in mass media”.

In the affirmative factor analysis made for verifying the three factor structure of the scale, it was seen that the Ki-square value is significant ($\chi^2=348.96$, $sd=110$, $p=0.00$), while the fitness index values were found to be RMSEA=.051, CFI=.98, IFI=.98, GFI=.95, AGFI=.94 and SRMR=.047.

Since the points gathered in the first factor are concerned more with the sensitivity and consciousness shown by the individuals while using Turkish, this dimension was named as the “individual usage”. The factor loads of this factor composed of 8 points vary between .39 and .69, which indicate the 32.35% of the total variance. The points taking place under the second factor are concerned with the significance of the language in the integrity of a nation. The factor loads of this factor composed of 4 points vary between .33 and .44, which indicate the 13.99% of the total variance. The points taking place under the third factor are concerned with the usage of Turkish language in the mass media. The factor loads of these points belonging to this dimension which is composed of 5 points, and indicate the 4.48% of the total variance, vary between .58 and .81.

The total amount of points in the Turkish Consciousness Scale is 17. Therefore the highest score achievable from this scale that is prepared as 5 degree Likert is 95, while the lowest score is 17. The highest score achieved in the scale shows the high level of Turkish consciousness. The total points achieved in the scale are divided by the amount of points (17), and a conclusion could be reached out about the Turkish consciousness level of the individual.

Discussion

The purpose of the researcher hereby is to develop the Turkish Consciousness Scale and to analyze the validity and the reliability of the scale. As a consequence of the factor analyses made for the structural validity, 17 points, whose factor load is less than .30, were excluded from the scale, and consequently a three factor scaling tool composed of 17 points that indicate 50.83% of the variance was obtained.

The fitness indexes obtained in the affirmative factor analysis made for the purpose of confirming the three factor structure proved that the model is providing sufficient fitness. Taking into account the findings obtained from the validity Works, it could be told that the validity is provided.

The fact that the internal consistency coefficient of the scale was found to be .88 shows that the points taking place in the scale are consistent with each other, therefore the reliability in the sense of internal consistency is high. It was also seen in the results of material analysis that the corrected material-total point correlations of the scale are lined between .42 and .74.

The findings show that this scale is highly a valid and a reliable scaling tool (Büyüköztürk, 2004; Tabachnick and Fidell, 1996). Within the direction of the findings of the research, it could be told that the Turkish Consciousness Scale is a valid and a reliable scaling tool, which is useful for the pedagogues in evaluating the Turkish consciousness of the students. According to the results of these evaluations, works aiming to increase the Turkish consciousness levels by developing strategies and methods which shall improve the students determined to be having low Turkish consciousness could be advisable. The establishment of the researches, in which Turkish Consciousness Scale shall be used, will provide significant contributions in the strength of scaling for this scale